

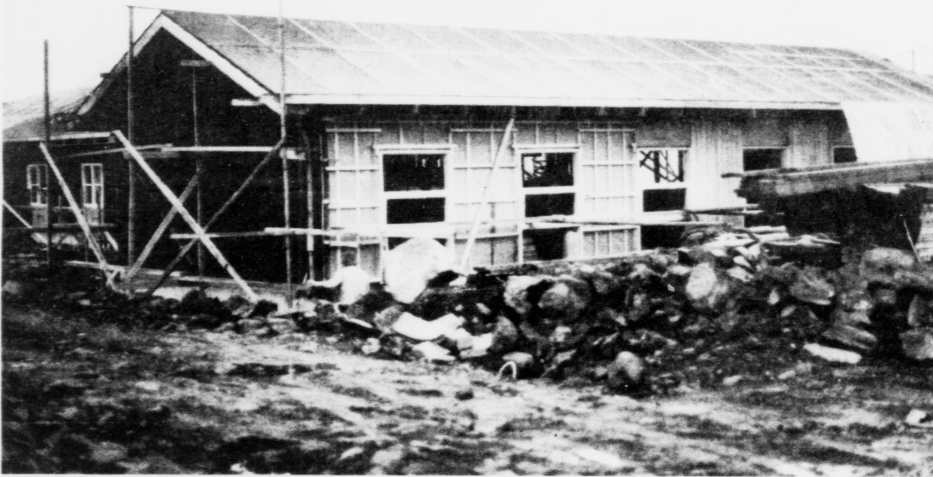
Eysturoyar Røktar og Ellisheim

Ætlan at byggja á privatum grundarlag

— noyddust at gevast fyri at fáa almennan stuðul

Leygardagin verður Eysturoyar Røktar og Ellisheim reist, og ætlanin er at taka stovnin í nýtslu í desember mánað 1983.

Sosialurin hevur verið í Eysturoynni, har vit tosaðu við Niklas Foldbo, formann í byggingevndini fyri stovnin, sum greiddi okkum frá arbeiðnum frá byrjanini til endaliga úrslitið til byggingina varð fingið til vega

Røktar og Ellisheimið í Runavík vendir soleiðis, at búplássini hava útsýni yvir bygdina og fjørðin. Fleiri sethús sett saman til eina eind, við felags holum í miðjuni mynda stovnin

Hvussu byggingin av Røktar og Ellisheiminum í Eysturoynni varð til, kann væl mynda tær royndir og fyrireikingar sum sjálvboðin fólk lögdu lunnar undir fyri mongum árum síðan.

Eins og í Havn, so fór ein áhugabólkur í Eysturoynni at arbeiða fyri, at fáa stovnsbygging á oynni, so slepptast kundi undan at fara tann langa teinin til Havnar, um hetta gjørdist neyðugt.

Byrjanin var í 1961, tá áhugabólkurin skipaði fyri landsinnsavning, til frama fyri ellis og røktarheim. Inn komu 208.000 kr.

Grundtekni varð fingið til vega, og áhugabólkurin gjørdi royndir at fáa stovnsbyggingina í lag.

Ætlanin frá byrjanini var, at stovnurin skuldi byggja á einum privatum, kristiligum grundarlag, og

at stovnurin skuldi verða sjálveigandi.

Einasta gongda leið

Í 1969 varð Lions Club stovnað í Eysturoynni, og fyrsta tiltak felagið gjørdi, var at savna inn pening til stovnin. Tá var ein nevnd sett, at fyrireika tað, sum viðari skuldi henda í málinum.

Í fyrireikingarnevndina komu: Meinari Hansen, Nes, limur í áhugabólkinum, Sigvald Kristiansen, Skála, limur í Lions Club og Pauli Joensen, Skála, fyri kommunurnar.

Palli Gregoriussen og seinni Block Watne, norskt byggifelag gjørdi projekti- men hesi vóru ikki góðkend av tí almenna, tí tey ikki lúkaðu tey umhvørvisligu krøvini til eitt nú uppihaldsrúm, sum var neyðugt, um

stuðul skuldi fáast frá tí almenna.

Tá innkomnu projektini ikki fingi stuðul, noyddist fyrireikingarnevndin at gevast við hesum arbeiðnum.

Nú varð farið undir samstarv við Almennastovuna og Landsstýrismannin í sosialmálum, sum til úrslit gav, at byggingin kundi byrja av álvara í 1980.

Stýrið fyri Ellis og Røktarheimið varð sett, við Hans Jacobsen sum formanni. Síðan varð byggingevndin vald, har Niklas Foldbo, verkfrøðingur er formaður, eins og ein reglugerð varð gjørd fyri heimidi, eitt nú til at samskipa kommunurnar í Eysturoynni, sum yngstu at taka lut í tiltakinum.

Mest ætlað til røktarsjúklingar

Heimið hevur nú broytt navn, tí eftir ætlanini var dentur lagdur á, at heimidi skuldi vera ellisheim við røktarplássum, men tá ikki kundi fáast stuðul, uttan so at fullfíggað røktardeild var í stovninum, er viðtikið, at stovnurin kallast Eysturoyar Røktar og Ellisheim.

11 kommunur eru við í stovnsbyggingini, sum í stuðli lata eftir fólkatalinum til byggingina, meðan gjaldið fyri raksturinn verður býttur sundur eftir inntøkunum í einstøku kommununum sær. Hvør kommuna hevur eitt umboð í stýrinum fyri stovnin.

Kommunurnar gjalda 10 pst. og ríkis og landskassi 90 pst. av bygging-

ini, meðan raksturinn verður fíggaður við 15 pst. frá kommunu síðu og 85 pst. frá landinum.

Eysturoyar Røktar og Ellisheim hevur rúm fyri 32 røktar og ellissjúklingum, og kostar tilsamans um 30 mill. kr. at byggja.

Røkna verður við, at 28 starvsfólk fara at arbeiða á stovninum.

Ymiskar broytingar eru gjørdar, meðan byggingin er farin fram, so tað hóskar betri til framtíðina.

Eitt nú er heimahjálpin í oynni væl útbygd, eins og heimasjúkrasystaskipanin nú eisini verður skipað, sum gevur eldri og sjúkum møguleikan at verða búgvandi heima.

Soleiðis er stovnsøkurin innrættaður til at matgerða fyri 80 fólkom, og eisini verður møguleiki í uppihaldsdeildini, at hava dagstovn, so fólk uttanifrá kunnu vera har um dagin.

Tá Sosialurin vitjaði í Eysturoynni, tosaðu vit við Niklas Foldbo, formann í byggingevndini fyri Røktar og Ellisheimið. Niklas Foldbo upplýsti, at savnaða gólvviddin í stovninum er 2930 m², harav 50 pst. eru búpláss, meðan hin parturin er t.d. spisi og uppihaldsrúm við øðrum felagsholum tilsamans 140 m².

Annar partur í stovninum er ætlaður til fysioterapi, ergoterapi hølir o.a., sum er neyðugt, har sjúklingar kunnu fáa viðgerð, umframt partin, sum er innrættaður til fyrirsiting.

Lúkar krøv fyri at fáa stuðul

Er hetta ein stovnur, sum lúkar tey krøv sum føroyingar krevja, ella er hann gjørdur eftir donskum fyrimyndum, eitt nú fyri at fáa fíggarligan stuðul?

— Hetta er so avgjørt ein stovnur, sum lúkar tey krøv, sum kunnu setast til slíkan stovn, um vit skulu fáa byggingina fíggaða á vanligan hátt, sigur Niklas Foldbo og skoytir upp. Um hann er gjørdur eftir føroyskum viðurskiftum er ilt at siga, tí eitt nú røktardeild krevur bæði kostunnarmikla útgærd og nógv pláss. Tá stovnurin skal hýsa sjúklingum, sum ikki kunnu ganga, men sum skulu lyftast og lættast í song, fram á gólv, samstundis sum tey skulu sleppa aftur og fram í umhvørvinum, so haldi eg kortini ikki, at her hevur verið gjørt ov nógv av.

Hvi hava føroyskir arkitektar og verkfrøðingar ikki verið við í projekteringini?

— Tað veit eg ikki, tí projekteringin var liðug, tá byggingevndin varð sett. Annars er at siga, at tað eru arkitektfelagið Poul

Clausen og verkfrøðingafelagið Crone & Koch í Danmark, sum hava projektera, og at hesir hava serliga kunnleika til júst at projektera og byggja røktarstovnar. Hetta haldi eg vera av týdningi, um vit skulu fáa gott stovnsbyggjari í Føroyum.

Verður donsk arbeiðsmegi nýtt í byggingini?

— Alt arbeiðið, sum verður gjørt við stovninum er gjørt í Føroyum og av føroyingum. Burtursæð frá elevatorinum, sum eitt donskt felag letur seta upp.

Hetta er serkøn arbeiðsmegi, sum vit ikki sjálvir hava í landinum.

Er stovnurin nóg stórur til tørvin á oynni?

Vit tí í hyggju, at alternativar loysnir í framtíðini fara at verða gjørdar, og við tí broyting í stovnsbyggingini, sum áður umrøtt í greinini, verða møguleikarnir hjá sjúkum og eldri í Eysturoynni tó munandi betri, enn tær eru nú, sigur Niklas Foldbo at enda.

Orð og mynd
Dagny Joensen

Niklas Foldbo, verkfrøðingur